

DAMIR JURAS*

Godišnja ocjena policijskog službenika
Prekid zastare pokretanja disciplinskog postupka
protiv policijskog službenika koji ima status
sindikalnog povjerenika
Davanje vjerodostojnog podatka o identitetu vozača u
praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske

GODIŠNJA OCJENA POLICIJSKOG SLUŽBENIKA

Ocjenjivanje rada policijskog službenika provodi se svake godine za prethodnu kalendarsku godinu. Rad policijskog službenika ocjenjuje se jednom od sljedećih ocjena: naročito uspješan, uspješan, dobar, zadovoljava, ne zadovoljava. Način provedbe, postupak te kriterije za ocjenjivanje, kao i evidentiranje ocjena policijskog službenika utvrđuje ministar Pravilnikom (čl. 81. st. 1. i čl. 83. st. 1. i 2. Zakona o policiji¹). Policijski službenik ocjenjuje se ocjenom »DOBAR« ako su učinkovitost ispunjavanja postavljenih ciljeva, stupanj znanja i vještina, razumijevanje i pridržavanje propisa, prijedlozi koje daje za unaprjeđenje rada te komunikacijske vještine očekivane razine, ako radi uglavnom samostalno uz minimalan nadzor i rutinsko usmjeravanje; ako pristupa ekipnom radu i produktivan je u ostvarivanju zajedničkih ciljeva tima, iskazuje očekivani interes za obavljanje zadaća; uglavnom se pridržava načela Etičkog kodeksa policijskih službenika u odnosu prema strankama, nadređenima, suradnicima i onima kojima rukovodi, profesionalno je motiviran i stručno se savršava; ako u radnome okruženju očekivano potiče ostvarivanje organizacijskih uspjeha i međusobno poštovanje, primjereno sudjeluje u poboljšanju i promjenama sukladno sa strateškim ciljevima. Policijski službenik može biti ocijenjen višom ili nižom ocjenom od ocjene „DOBAR“ ako je u njegovu radu i

* dr. sc. Damir Juras, MUP RH, Split, znanstveni suradnik.

Autor u tekstu iznosi osobna stajališta.

¹ Zakon o policiji, NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19.

ponašanju došlo do pozitivnog ili negativnog odstupanja od očekivane razine u ispunjavanju postavljenih ciljeva, primjeni propisa, prijedlozima za unaprjeđenje rada, komunikacijskim vještinama, motivaciji, usavršavanju i dr. Ocjena rada policijskog službenika izražava se na dvije decimale i predstavlja zbroj ocjena dobivenih zbrajanjem ocjena svakog od kriterija za ocjenjivanje podijeljenog s brojem provedenih periodičnih kontrola; a ukupna ocjena predstavlja zbroj svih ocjena podijeljenih s brojem kriterija po kojima je policijski službenik ocjenjivan prema rasponu ocjena utvrđenih u točki V Obrasca za ocjenjivanje, koji je sastavni dio Pravilnika (čl. 5. st. 1.-2. i čl. 17. st. 5. Pravilnika o ocjenjivanju policijskih službenika²).

Ocjena svakog pojedinog kriterija pokazuje stajalište (mišljenje, zaključak) rukovoditelja o segmentu rada i ponašanju policijskog službenika kojeg ocjenjuje odnosno - o rezultatu kojeg je policijski službenik postigao u odnosu na određeni kriterij. S obzirom na to da je godišnja ocjena policijskog službenika upravni akt, a Zakonom o policiji nije, dok Pravilnikom o ocjenjivanju policijskih službenika i ne može biti isključena primjena Zakona o općem upravnom postupku³, upravno je tijelo dužno obrazložiti razloge stajališta (mišljenja, zaključka) neposredno nadređenog rukovoditelja zbog čega je policijskom službeniku za određeni kriterij priznat upravo određeni broj bodova, a to jasno upućuje i na obvezu da upravno tijelo prikupi dokaze za zaključak o ocjeni za pojedine kriterije odnosno odluči o dokaznim prijedlozima policijskog službenika usmjerenim na dokazivanje kako je za pojedine kriterije zaslužio višu ocjenu te da policijskom službeniku pruži mogućnost da se očituje o dokazima u upravnom spisu (čl. 3. st. 1., čl. 30., čl. 52. i čl. 98. st. 5. ZUP-a). Dakle, ocjena pojedinih kriterija ne može biti temeljena na osobnom dojmu ocjenjivača, već isključivo na činjenicama i dokazima, čime se isključuje mogućnost arbitrarnog postupanja ocjenjivača.

Iz obrazloženja:

„(...) ovaj Sud ne može otkloniti prigovore ni tužbene navode tužitelja da ocjena tužitelja za svaki pojedini kriterij i kategoriju ocjenjivanja za 2018. godinu nije valjano i argumentirano obrazložena u skladu s odredbama Zakona i Pravilnika, da rješenje nije obrazloženo u skladu s odredbom čl. 98. st. 5. ZUP-a, da činjenično stanje nije na nesporan i potpun način utvrđeno, da tuženo tijelo u obrazloženju osporavanog rješenja navodi da je pravo stanje stvari utvrđeno na temelju službenih podataka, a da ni jedan službeni podatak u rješenju nije naveden, osim podataka o broju predmeta, a u odnosu na koji podatak da je izveden potpuno pogrešan zaključak, kao ni da tuženo tijelo nije odgovorilo na žalbene navode. (...)

Valja istaknuti da nije sporno da se po prirodi upravne stvari, kod ocjenjivanja policijskih službenika od neposredno nadređenog službenika očekuje da kroz Prijedlog ocjene na temelju neposrednog saznanja predloži ocjenu koja odgovara iskazanoj radnoj učinkovitosti, opsegu, kvaliteti i rokovima izvršenja poslova prema opisu poslova određenog radnoga mjesta, uzimajući u obzir poštovanje službene dužnosti i osobno ponašanje tijekom kalendarske godine. S obzirom na prirodu policijske službe, ocjenjivanje službenika predstavlja oblik slabije pravne vezanosti javnopravnog tijela pravnom normom u kojoj javnopravno tijelo odlučuje primjenom slobodne ocjene u okviru zakonom dane ovlasti i svrhe radi koje je ovlast dana. Zbog nemogućnosti da se pojedinačni segmenti pojedinog radnog mjesta vrednuju

² Pravilnik o ocjenjivanju policijskih službenika, NN 113/12.

³ Zakon o općem upravnom postupku, NN 47/09., dalje: ZUP.

objektivno mjerljivim pokazateljima, javnopravna tijela dužna su se pridržavati postupka uređenog Pravilnikom te u konačnici o predloženoj ocjeni upoznati policijskog službenika. Samim Pravilnikom predviđena je mogućnost da nezadovoljan policijski službenik stavi primjedbu te eventualno sukladno s odredbom članka 11. Pravilnika traži da se pri davanju prijedloga ocjene uzmu u obzir i ostali poslovi koje je obavljao tijekom kalendarske godine i o tome priloži odgovarajući dokaz, koje je neposredno nadređeni rukovoditelj dužan uzeti u obzir ako bitno utječu na prijedlog ocjene te ako su povezani s radnim mjestom na koje je policijski službenik raspoređen.

U konkretnome slučaju nije sporno da je tužitelj u zakonom propisanom roku stavio primjedbe na predloženu ocjenu za 2018. godinu i tražio da se pri davanju Prijedloga ocjene uzmu u obzir i ostali poslovi koje je obavljao tijekom kalendarske godine i o tome priložio odgovarajuće dokaze, a koje primjedbe su priložene Obrascu za ocjenjivanje službenika za 2018. godinu koji je dostavljen uz spis tuženog tijela, kao i da se voditeljica Službe (...) očitovala na istaknute prigovore na način da je istaknute prigovore ocijenila neosnovanim, ustrajući i dalje kod predložene ocjene, a nakon čega je rukovoditelj ustrojstvene jedinice (...) dao konačni prijedlog ocjene za tužitelja na način da se u cijelosti suglasio s Prijedlogom ocjene, kojeg je za tužitelja dala voditeljica Službe (...), a potom je prvostupanjsko upravno tijelo donijelo Rješenje kojim je tužitelj za 2018. godinu ocijenjen ocjenom „uspješan“.

Međutim, valja istaknuti da se kod donošenja ocjene upravno tijelo dužno, pored odredaba Pravilnika koji propisuje način i postupak ocjenjivanja, istodobno pridržavati i odredbe članka 98. stavka 5. Zakona o općem upravnom postupku (Narodne novine, broj: 47/09., dalje: ZUP) prema kojoj obrazloženje sadržava kratko izlaganje zahtjeva stranke, utvrđeno činjenično stanje, razloge koji su bili odlučujući pri ocjeni pojedinih dokaza, razloge zbog kojih nije usvojen koji od zahtjeva i predloženih dokaza, razloge koji su bili odlučujući za donošenje predmetne ocjene, dakle ocjena mora biti obrazložena, mora se temeljiti na činjenicama i dokazima, na nesporno utvrđenom činjeničnom stanju te ne smije biti rezultat osobnog odnosa rukovoditelja prema službeniku, a sve kako bi se isključilo arbitrarno ili samovoljno ocjenjivanje.

Kako bi se isključilo arbitrarno ili samovoljno ocjenjivanje potrebno je u rješenju o ocjenjivanju obrazložiti razloge zbog kojih je tužitelju prema određenom kriteriju priznat određen broj bodova, a takvi nedostaci se, po mišljenju ovoga Suda, ne mogu otkloniti niti obrazloženjem osporavanog rješenja, jer saznanja i uvid u tužiteljev rad može imati samo službeniku neposredno nadređena osoba. (...)

Međutim, danu ocjenu je potrebno obrazložiti i dati razumljive razloge ocjene prema pojedinom kriteriju.

U rješenju o ocjenjivanju trebaju se obrazložiti razlozi zbog kojih je tužitelju prema određenom kriteriju priznat određen broj bodova, a ta obveza postoji bez obzira na to što su kriteriji prema kojima se provodi ocjenjivanje u obrascu navedeni; međutim izostali su razlozi zbog kojih je tužitelju prema određenom kriteriju priznat određen broj bodova, radi čega ovaj Sud tužbu tužitelja u cijelosti prihvaća kao osnovanu.“

Upravni sud u Splitu, presuda poslovni broj: 3 UsIrs-116/19-7 od 2. prosinca 2019. godine.

Engl.: *Police Officer Annual Performance Appraisal*

PREKID ZASTARE POKRETANJA DISCIPLINSKOG POSTUPKA PROTIV POLICIJSKOG SLUŽBENIKA KOJI IMA STATUS SINDIKALNOG POVJERENIKA

Policijski službenik odgovara za povredu službene dužnosti ako povjerene poslove i zadatke ne obavlja savjesno, stručno i u predviđenim rokovima, ako se ne pridržava Ustava, zakona, drugih propisa i pravila o ponašanju za vrijeme službe ili izvan službe kada šteti ugledu službe. Postupak zbog lakše povrede službene dužnosti pokreće zaključkom čelnik tijela ili nadležni rukovoditelj po službenoj dužnosti ili na pisani prijedlog nadređenog službenika. Postupak zbog teže povrede službene dužnosti pokreće čelnik tijela ili nadležni rukovoditelj, danom predaje zahtjeva za pokretanje postupka nadležnom disciplinskom sudu. Pokretanje disciplinskog postupka zbog lakše povrede službene dužnosti zastarijeva u roku od 3 mjeseca od dana saznanja za počinjenu povredu i počinitelja, a najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana kada je povreda počinjena. Pokretanje disciplinskog postupka zbog teže povrede službene dužnosti zastarijeva u roku od godine dana od dana saznanja za počinjenu povredu i počinitelja, a najkasnije u roku od 2 godine od dana kada je povreda počinjena.¹ Protiv sindikalnog povjerenika ne može se bez suglasnosti sindikata pokrenuti postupak zbog povrede službene dužnosti. Ako se sindikat u roku od osam dana ne izjasni o davanju suglasnosti - smatra se da je suglasan s pokretanjem postupka zbog povrede službene dužnosti sindikalnog povjerenika. Ako sindikat uskrati navedenu (zatraženu) suglasnost, čelnik tijela može u roku od 15 dana od dana dostave očitovanja sindikata zatražiti da suglasnost nadomjesti odluka nadležnog Upravnog suda. Postupak je pred Upravnim sudom hitan.²

S obzirom na kratke rokove zastare pokretanja disciplinskog postupka protiv policijskih službenika, a shodno tome da sindikati u određenim slučajevima uskraćuju zatraženu suglasnost pa čelnik tijela traži nadomjesnu suglasnost Upravnog suda³, koju zbog dvostupanjskog odlučivanja u upravnom sporu realno (u praksi) nije moguće pribaviti u propisanom roku za pokretanje disciplinskog postupka, pojavljuje se problem odnosno postavlja se pitanje je li moguće pokrenuti disciplinski postupak protiv policijskog službenika koji ima status sindikalnog povjerenika u slučaju kada je nadomjesna suglasnost suda pribavljena nakon proteka zakonskog roka za pokretanje disciplinskog postupka.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske, u presudi poslovni broj: Usž-4696/19-2 od 2. srpnja 2020. godine, zauzeo je stajalište da je u takvom slučaju disciplinski postupak moguće pokrenuti nakon proteka subjektivnog (relativnog) roka zastare pokretanja disciplinskog postupka jer da je taj rok prekinut podnošenjem tužbe za ishođenje nadomjesne suglasnosti Upravnog suda, nakon čega je počeo ponovno teći:

„Što se tiče prigovora zastare pokretanja disciplinskog postupka, valja navesti da je u ovom predmetu nesporno da je tuženik 23. lipnja 2017. bio upoznat s počinjenjem povrede službene dužnosti i počiniteljem te je zastara počela teći od 24. lipnja 2017. (...)

¹ Čl. 93. st. 1., čl. 104. i čl. 109. st. 1. i 2. Zakona o policiji, NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19.

² Čl. 96.a st. 3.-5. Zakona o državnim službenicima, NN 92/05., 140/05., 142/06., 77/07., 107/07., 27/08., 34/11., 49/11., 150/11., 34/12., 49/12., 37/1.3, 38/13., 01/15., 138/15., 61/17., 70/19.

³ Za broj sindikalnih povjerenika u Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske te broj i način okončanja sudskih postupaka radi ishođenja nadomjesne suglasnosti suda za pokretanje disciplinskih postupaka protiv sindikalnih povjerenika u navedenom Ministarstvu, vidi u: Juras D., Krijumčarenje migranata, udaljenje iz službe i pokretanje disciplinskog postupka protiv sindikalnog povjerenika, Policijska i sigurnost, broj 4/2019., str. 577-578.

Kako je zastara počela teći od 24. lipnja 2017., to bi 24. lipnja 2019. nastupila apsolutna zastara pokretanja disciplinskog postupka. Međutim, kako je tijekom zastare prekinut postupkom za izdavanje suglasnosti za pokretanje postupka to je relativna zastara ponovno počela teći nakon pravomoćnog okončanja tog postupka 13. travnja 2018.⁴

Predmetni je postupak pokrenut danom predaje zahtjeva, tj. 29. lipnja 2018., stoga u ovom predmetu nije nastupila ni relativna ni apsolutna zastara, kako je to pravilno utvrdio prvostupanjski sud.“

Zakon o policiji propisao je prekid zastare vođenja disciplinskog postupka⁵, ali ne i prekid zastare pokretanja disciplinskog postupka, pa se citiranu presudu, s obzirom na to da se radi o pravnom stajalištu koje je prvi put zauzeto i ne predstavlja ustaljenu praksu niti ima potvrdu u stajalištima Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Ustavnog suda Republike Hrvatske i Europskog suda za ljudska prava, koji mogu preispitivati odluke Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, može i treba primjenjivati u praksi, ali je problem moguće trajno i jasno riješiti izmjenom pravne norme propisivanjem da se podnošenjem tužbe za ishođenje nadomjesne suglasnosti prekida rok zastare za pokretanje disciplinskog postupka te se relativni i apsolutni rok zastare produžuju za onoliko vremena koliko je trajao upravni spor radi ishoda nja nadomjesne suglasnosti. Ovo posebno jer pravna norma mora biti dostatno precizna kako bi bila predvidiva u svojoj primjeni i kako bi joj adresati mogli prilagoditi svoje ponašanje.

Engl.: Interruption of the Statute of Limitations on Starting a Disciplinary Procedure Against a Police Officer Enjoying the Status of a Trade Union Representative

⁴ Ovakvo stajalište se, u bitnome, podudara sa stajalištem Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u presudi: Revr 319/02-2 od 20. 5. 2003., koji je zauzeo stav da se pokretanjem sudskog postupka za ishođenje nadomjesne suglasnosti suda u postupku izvanrednog otkaza ugovora o radu prekida subjektivni rok za davanje takvog otkaza: “Stoga, ovaj sud smatra, jednako kao i drugostupanjski sud, u slučaju kada sindikat uskrati suglasnost na otkaz sindikalnom povjereniku (čl. 182. Zakona o radu), a radi se o izvanrednom otkazu, da poslodavac može u roku iz čl. 107. st. 2. toga zakona podnijeti tužbu radi nadomještanja suglasnosti, te da u daljnjem roku od 15 dana kada odluka o nadomjesnoj suglasnosti postane pravomoćna može dati izvanredni otkaz zaposleniku koji je sindikalni povjerenik.“

⁵ Čl. 109. st. 4. Zakona o policiji.

DAVANJE VJERODOSTOJNOG PODATKA O IDENTITETU VOZAČA U PRAKSI USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE¹

1. Odluka broj: U-III-4590/2018 od 6. ožujka 2019. godine

Prekršajni sud u Novom Zagrebu, presudom broj 4. Pp P-3032/18-8 od 30. listopada 2018., nakon što je stavio izvan snage obavezni prekršajni nalog i proveo dokazni postupak, proglasio je krivim i kaznio okrivljenika za prekršaj iz članka 229. st. 3. kažnjiv po čl. 229. st. 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama², a u obrazloženju presude naveo je sljedeće:

„Izvršenim uvidom u obavijest o dostavi podataka od 08. 09. 2017. g., utvrđeno je da je dopisom od okrivljenika kao vlasnika vozila traženo da u roku od 15 dana dostavi vjerodostojne podatke o identitetu osobe kojoj je dao svoje vozilo na upravljanje u vrijeme počinjenja prekršaja 08. 09. 2017. g. Izvršenim uvidom u povratnicu o primitku navedene obavijesti utvrđeno je da je ista dana 12. 09. 2017. g. osobno uručena okrivljeniku. Izvršenim uvidom u dopis okrivljenika (...) Gradskom uredu za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet od 11. 09. 2017. g., utvrđeno je kako je okrivljenik dostavio osobne podatke dvije osobe koje su mogle upravljati navedenim vozilom u vrijeme počinjenja prekršaja. Obranu okrivljenika povodom počinjenog prekršaja sudac nije prihvatio budući se temeljem provedenog postupka ista obrana ukazuje neosnovanom. (...) vlasnik vozila dužan je dostaviti vjerodostojan podatak o identitetu osobe kojoj je dato vozilo na upravljanje. Nedvojbeno je da je okrivljenik doista vlasnik predmetnog vozila i da je isti bio dužan očitovati se na obavijest koju je uredno preuzeo na način da dostavi vjerodostojne podatke o identitetu osobe vozača, odnosno navesti ime i prezime istog, datum rođenja i adresu stanovanja. Iz iskaza okrivljenika, odnosno priložene dokumentacije proizlazi da se isti nije očitovao na valjani način. Naime, okrivljenik je kao vlasnik vozila u svakom slučaju dužan voditi brigu o tome kome povjerava vozila na uporabu, s obzirom da se radi o opasnoj stvari pri čijoj uporabi je potrebno upotrijebiti posebnu pozornost te u svakom slučaju precizno i savjesno voditi brigu o tome kome je vozilo povjereno, a upravo radi mogućnosti da se vozilom počini prekršaj ili nanese šteta drugom sudioniku u prometu.“

U ustavnoj tužbi, podnesenoj u povodu navedene presude Prekršajnog suda, podnositelj je povredu ustavnog prava zajamčenog čl. 29. st. 1. Ustava Republike Hrvatske³, u bitnome obrazložio navodeći:

„(...) uvidom u obavijest koju je okrivljenik (podnositelj) uputio nadležnom tijelu vidljivo je da je okrivljenik dao vjerodostojne podatke o identitetu osoba koje su kritične zgrade osim njega mogle upravljati njegovim vozilom (...). Ovlašteni je tužitelj, na kojem je

¹Autor u članku Davanje vjerodostojnog podatka o identitetu vozača u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske iznosi osobna stajališta.

Gržin, M., Neučinkovitost odredbe o obvezi vlasnika vozila da dostavi vjerodostojan podatak o vozaču, Policijska i sigurnost, god. 27., broj 2/2018., str. 236.-249., dajući i prijedlog *de lege ferenda*, detaljno je analizirao praksu Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske u predmetima prekršajne odgovornosti vlasnika vozila koji su odbili dati (vjerodostojan) podatak o određenoj osobi kojoj su dali vozilo na upravljanje, te je zaključio da je (analizirana) praksa dovela do neučinkovitosti pravne norme koja vlasnika vozila obvezuje na dostavu navedenog podatka.

² Zakon o sigurnosti prometa na cestama, NN broj: 67/08., 48/10., 74/11., 80/13., 158/13., 92/14., 64/15., 108/17. - dalje: ZSPC ili ZSPCN.

³ Ustav Republike Hrvatske, NN broj: 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10., 5/14. - dalje: Ustav.

bio teret provjere tko je od navedenih osoba zaista upravljao vozilom (...). Činjenica da je okrivljenik naveo podatke više osoba koje su kritične zgrade mogle upravljati njegovim vozilom, s obzirom na protek vremena od dana kada je vozilom počinjen prekršaj, ne isključuje vjerodostojnost tih podataka.“

Ustavni sud Republike Hrvatske navedenu je tužbu odbio, a u obrazloženju naveo je sljedeće:

„5.2. (...) podnositelj već u Obavijesti o počinjenom prekršaju upućen da, ukoliko sam dana 8. rujna 2017. u 17,01 na lokaciji Ulice (...) nije upravljao vozilom u njegovom vlasništvu, a kojim vozilom je počinjen prekršaj iz članka 82. stavka 1. točke 1. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, nadležnom tijelu dostavi podatak o toj (drujoj) osobi koja je kritične zgrade upravljala vozilom na način da njene osobne podatke navede na valjan i vjerodostojan način. Na poleđini navedene obavijesti otisnut je i formular „Podaci o vozaču“ koji je podnositelj, kao vlasnik vozila kojim kritične zgrade nije upravljao, bio dužan popuniti traženim vjerodostojnim podacima iz kojih će nedvojbeno biti razvidno koja je osoba (ako nije on kao vlasnik) vozilom u njegovom vlasništvu počinila naznačeni prekršaj. Umjesto navođenja podataka o točno određenoj osobi koja je kritične zgrade upravljala vozilom u njegovom vlasništvu, podnositelj je (11. rujna 2017.) nadležnom tijelu dostavio podatke o dvije osobe (između ostalog i svoje) koje su „mogle upravljati vozilom“ u vrijeme počinjenja prekršaja, a što je nadležni prekršajni sud pravilno ocijenio očitovanjem koje nije valjano.“

2. Odluka broj: U-III-4228/2018 od 20. ožujka 2019. godine

Prekršajni sud u Karlovcu, presudom broj Pp P-1177/18-6 od 11. listopada 2018. godine, nakon što je stavio izvan snage obavezni prekršajni nalog i proveo dokazni postupak, proglasio je krivim i kaznio okrivljenika za prekršaj iz članka 229. st. 3. kažnjiv po čl. 229. st. 7. ZSPC-a, a u obrazloženju presude naveo je sljedeće:

„Ocjenjujući izvedene dokaze pojedinačno, dovodeći ih u međusobnu svezu, kao i svezu s obranom okrivljenika, ovaj sud je zaključio da nije sporno da je okrivljenik zaprimio obavijest PPRP Karlovac sa zahtjevom za dostavu podataka o vozaču koji je upravljajući njegovim osobnim automobilom (...) dana 20. 06. 2017. g. u 19,52 sata u naselju (...) počinio prekršaj iz čl. 53. st. 1. i 4. ZSPC-a, da nije sporno da je okrivljenik po zahtjevu PPRP Karlovac u navedenom roku od 15 dana odbio dati vjerodostojne podatke o vozaču, smatrajući zahtjev za dostavu podataka nezakonitim. (...) Pogrešno je pozivanje okrivljenika na odredbu čl. 286. st. 1. Zakona o kaznenom postupku⁴ jer se ta odredba odnosi na svjedoka u kaznenom postupku.“

U ustavnoj tužbi, podnesenoj u povodu navedene presude Prekršajnog suda, podnositelj je povredu ustavnog prava zajamčenog čl. 35. Ustava i prava zajamčenih čl. 6., 8. i 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁵, u bitnome obrazložio navodeći:

„(...) podnositelj smatra da sukladno članku 286. stavku 1. ZKP/08, koji se na odgovarajući način primjenjuje kada Prekršajni zakon ne sadrži odredbe o pojedinim pitanjima⁶,

⁴ Zakon o kaznenom postupku, NN broj: 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. - dalje: ZKP/08.

⁵ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN – Međunarodni ugovori broj: 18/97., 6/99., 8/99., 14/02., 1/06. - dalje: Konvencija.

⁶ Čl. 82. stavak 3. Prekršajnog zakona, NN broj: 107/07., 39/13., 157/13., 110/15., 70/17., 118/18.

nije dužan dati podatke o identitetu osobe kojoj je vozilo kritičnog dana dano na upravljanje, jer bi time (s obzirom da ima dvije kćeri, a obje se služe njegovim vozilom) izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu.“

Ustavni sud Republike Hrvatske navedenu je tužbu odbio, a u obrazloženju je naveo:

„6.2. Ustavni sud prigovor podnositelja ocjenjuje neosnovanim. Naime, razmatrajući obrazloženje osporene presude Prekršajnog suda u Karlovcu, ocjena je Ustavnog suda da je pravno stajalište tog suda izraženo u osporenoj presudi obrazloženo valjano, jasno i na ustavnopravno prihvatljiv način, dok u primjeni i tumačenju mjerodavnog prava nije utvrđena arbitrarnost ili samovoljnost. Naime, obrazlažući osporavanu presudu Prekršajni sud u Karlovcu iznio je mišljenje prema kojemu je pogrešno pozivanje podnositelja na članak 286. stavak 1. ZKP-a/08., navodeći da se privilegij uskrate odgovora na pojedina pitanja propisan člankom 286. stavkom 1. ZKP-a/08. odnosi samo na svjedoke, a ne i na okrivljenike, koji status je podnositelj imao u provedenom prekršajnom postupku, dodatno ističući da se zahtjev policije za davanje podataka o osobi kojoj je vozilo dano na upravljanje zasniva na zakonitom članku 229. stavka 7. ZSPC-a, te da bi se ta odredba mogla utvrditi nezakonitom tek nakon odluke Ustavnog suda o njezinoj nezakonitosti.

6.3. Pri tome Ustavni sud podsjeća na to da je članak 229. stavci 3. i 7. ZSPCN-a (NN broj 67/08., 48/10., 74/11. i 80/13.), čiji sadržaj nije mijenjan naknadnim izmjenama i dopunama tog zakona, već bio predmet ocjene suglasnosti s Ustavom u postupku pred Ustavnim sudom kada Ustavni sud rješenjem broj: U-I-19909/2009. i dr. od 23. prosinca 2014. (www.usud.hr) nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 229. stavaka 3., 4. i 7. ZSPCN-a, u kojem je rješenju, između ostalog, navedeno sljedeće:

„11. Osporene odredbe treba sagledati i u svjetlu izmjena i dopuna ZSPNC-a koje su učinjene 2013. godine (ZID ZSPNC-a/13) jer je 1. srpnja 2013. Republika Hrvatska ušla u punopravno članstvo Europske unije. U tom smislu je u članku 1. ZID-a ZSPNC-a/13 navedeno da se ZSPNC-om u pravni poredak Republike Hrvatske prenose direktive Europske unije, uz ostale i Direktiva 2011/82/EU, pobliže opisana u točki 9. obrazloženja ovog rješenja. Članak 13. Direktive posredno ukazuje na legitimni cilj članka 229. ZSPNC-a: država bi morala moći uspostaviti kontakt s vlasnikom vozila, njegovim korisnikom ili bilo kojom drugom osobom koju se sumnjiči da je prometni prekršaj počinila ugrožavanjem sigurnosti prometa na cestama. Tu osobu prethodno treba identificirati na način detaljnije pojašnjen člankom 229. ZSPNC-a. Člankom 13. Direktive 2011/82/EU naglašeno je da će se na taj način osobi koju se sumnjiči da je počinila prometni prekršaj uz ostalo omogućiti da “reagira na te informacije, odnosno zatraži više informacija, plati kaznu ili ostvari svoje pravo na obranu, posebno u slučaju krivo identificirane osobe”.

12. Ustavni sud podsjeća na usporedivu (u bitnim elementima istovjetnu) praksu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) u slučaju kada je podnositelj zahtjeva, registrirani korisnik motornog vozila prigovarao da mu je prisilom na davanje informacije o punom imenu i adresi vozača koji je u trenutku prekoračenja dopuštene brzine vožnje (dakle, prometnog prekršaja) vozio to motorno vozilo povrijeđeno pravo na šutnju (*right to remain silent*) te da je povrijeđena zabrana prisiljavanja na samooptuživanje (*the privilege against self-incrimination*). U predmetu *O'Halloran i Francis protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (presuda, 29. lipnja 2007., zahtjevi br. 15809/02 i 25624/02, § 57.) ESLJP primjećuje da je - u okolnostima tog slučaja - traženje podatka o vozaču motornog vozila stavljeno u kontekst posebne dužnosti (*specific duty*) registriranog korisnika motornog vozila da pruži informaciju

o vozaču koji je to motorno vozilo vozio u određenim okolnostima. Pri tome ESLJP posebno naglašava da svi oni koji imaju motorna vozila (*motor cars*) ili upravljaju njima znaju da se čineći to podvrgavaju režimu pravnih propisa koji nije ustanovljen zato što su vlasništvo ili vožnja automobilima privilegij ili širokogrudnost koje je odobrila država nego zato što posjedovanje i korištenje automobilom (kao i npr. puškom) mogu uzrokovati ozbiljnu povredu (*to have potential to cause grave injury*). ESLJP ističe da se za osobe koje imaju motorno vozilo i njime upravljaju može smatrati da su prihvatile određene odgovornosti i obveze kao dio pravnog režima u vezi s motornim vozilima, a u pravnom okviru Ujedinjenog Kraljevstva te odgovornosti u slučaju sumnje u počinjenje prometnocestovnog prekršaja uključuju obvezu da obavijeste vlasti o identitetu vozača koji je tom prilikom upravljao vozilom. ESLJP također ističe da su izvidi koje je policija ovlaštena poduzeti u tom slučaju ograničene naravi (*limited nature of the inquiry which the police were authorised to undertake*), pri čemu traženje da osoba izjavi jednostavnu činjenicu - tko je upravljao motornim vozilom - nije samo po sebi kažnjivo (*It noted that the enquirement to state a simple fact - who had been the driver of the car - was not in itself incriminating*). ELJSP zaključuje da je - u okolnostima tog slučaja - kod odbijanja davanja podataka o osobi vozača riječ o posebnom pravnom režimu koji se odnosi na motorna vozila, kao i o informaciji ograničene naravi. Stoga bit prava na šutnju i zabrana samooptuživanja nisu narušeni (*the essence of applicants' right to remain silent and their privilege against self-incrimination has not been destroyed*). Uzimajući u obzir sve navedeno, ESLJP nije našao povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.“

7. Stoga imajući u vidu stajališta ovoga suda izražena u rješenju broj: U-I-19909/2009 od 23. prosinca 2014., obrazloženja Prekršajnog suda navedena u toč. 2.1. obrazloženja ove odluke, Ustavni sud nije našao ustavnopravno relevantne razloge koji bi uputili na povredu podnositeljeva ustavnog prava na obrazloženu sudska odluku. Razmatrajući obrazloženja osporene presude, Ustavni sud utvrđuje da je Prekršajni sud u Karlovcu dostatnim razlozima obrazložio svoja stajališta o odlučnim i pravno relevantnim činjenicama i o primjeni materijalnog prava, te nije utvrđena arbitrarnost niti samovoljnost u postupanju suda.

8. Slijedom navedenog, ocjena je Ustavnog suda da podnositelju nije povrijeđeno pravo zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava i konvencijsko pravo zajamčeno člankom 6. Konvencije.

9. Ustavni sud utvrdio je da prigovori podnositelja vezani uz članak 35. Ustava i članak 13. Konvencije, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporene presude mogle utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih i konvencijskih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom i Konvencijom.“

Engl.: *Providing Credible Driver Identification Information in the Case Law of the Constitutional Court of the Republic of Croatia*